

1

Bir roman yazacağım. Evet, yazacağım.

Benim gibi emekli bir gizli polis teşkilatı ajanı için oldukça garip bir düşünce bu. Ben Abdullah Harfaş. Ya da çocukluğunun geçtiği mahallede bana taktıkları, benimle birlikte büyüyen lakabımla Abdullah Farfar. Aslında roman yazmak çok da garip bir fikir olmamalı. Yakın zamanda elime geçen gazete ve dergilerden birini yavaş yavaş okurken Fransa'nın Nice şehrinde Bengalli bir iek satıcısının güller hakkında bir roman yazdığını görmüştüm. Romanın kahramanı yirmi yıl boyunca onun dükkânından sadece kırmızı gül alan Afrika göçmeni bir kadın. ieki hayalinde, kadının gülleri pis bir savaşta kaybettiği sevgilisine gönderdiğini canlandırır. Sonra kurguya, roman yazarı olarak iç savaşı başlatanlar değil de Afrika'nın fakir ülkesi Ruanda'da etnik gruplar arasındaki iç savaşa dair roman yazan yoksul ayakkabı tamircisi girer. Eskiden Saigon'da bir fahişe, harika iki roman yazmıştı. Biri karanlık arka sokaklarda hiç kimsenin bilmediği eski hayatı, diğeri ise naneli şekerleme fabrikası kurduğu yeni hayatı hakkındaydı. şimdi romanları bütün dillere çevriliyor ve okurların büyük beğenisini kazanıyor.

Ancak bu tuhaf düşünce benim aklıma nasıl gelmişti? Hayatım boyunca bir okur olmamıştım ve hayal dünyam mesleğime dair birtakım şeylerden ibaretti. Bir kitabevinin önünde dahi durmamıştım hiç; bir şüpheliyi izlemek ya da polis raporları doğrultusunda profesyonel kaçakçılar tarafından ülkeye sokulan ve el altından satışı yapılan yasak kitapları kovalamak

amacı dışında. Bir defasında başkentteki en meşhur kitabevelerinden A'laf'ın sahibi, uzun süre onu izlediğim için arkadaş gibi olduğumuz Hıristiyan R.M. bana sihir ve sihirbazların marifetleri hakkında, Fransızcadan çevrilen bir kitap hediye etmişti. Birkaç gün sayfalarını karıştırmama rağmen pek zevk alamamıştım. Hatta tavuk kümesine girip anırışıyla, çizgileriyle tam bir yabaneşegi olarak çıkan Hintli sihirbaz Rajendra'yı okurken bile eğlenmemiştim. Yahudi genç kız Nira Azamonde litrelerce hintyağı içmesine rağmen ne ishal olmuş, ne istifrağ etmiş ne de bağırsakları patlamıştı. Nijeryalı meşhur sihirbaz Hac Boko, Kano caddelerinden birinde muazzam bir kalabalığın önünde gösteri yaparken bir anda birkaç dakikalığına gözden kaybolmuş ve o an Mekke'de umre yapanlar onu ihram giymiş, saçlarını kazıtmış bir şekilde kendileriyle beraber Kâbe'yi tavaf ederken görmüşlerdi. Bir gün Hıristiyan R.M.'nin kitabevinde ülkeye girişi yasak olan bir kitabın elli kopyasına el koymuştum. Kitap dünyadaki evlilik ritüellerinden bahsediyordu. Kitabın biraz ilgimi çektiğini, içindeki birçok hikâyenin hoşuma gittiğini inkâr edemeyeceğim. Özellikle de bir Afrika kabilesinde bir kıza evlilik teklif ederken eteğini birden dizinin üstüne kaldırma âdetinin. Caddede yürürken önümde yürüyen kızlara evlilik teklif etmek için eteklerini kaldırdığımı hayal ediyordum.

Bu tuhaf düşünce kuşkusuz bacağıma ve bana göre saygın, gerçekten keyif aldığım işimi kaybetmeme neden olan o ani kazaya dayanıyor olmalı. O olaydan sonra birkaç ay evde hapis hayatı yaşamış ancak zaruret halinde dışarı çıkabilmişim.

Göz hapsiyle görevlendirilmişim, en azından bize emir verildiğinde görev bu şekilde adlandırılıyordu. Benim ve ulusal güvenlik teşkilatından meslektaşlarımın keyif aldığı görevlerden biriydi bu. Zira ne caddelerde koşturmak ne de sorgulamaları yürütmek gerekiyordu. Sadece karanlık bir köşeye park

edilmiş üstü açık arabanın arkasında oturup yolu gözetliyorduk. Başkentin güneyindeki varoşlarda bir çiftlikte şüpheli görüşmelerin gerçekleştirildiğine dair istihbarat vardı. Çiftliğin sahibi meşhur demir tüccarlarından iş insanı S.J. idi. Çiftlikte neler olup bittiğini bilmiyorduk. Bu şüpheli durum gerçekten ulusal bir tehdit mi arz ediyordu yoksa alelade bir ahlak suçu mu vardı ortada? Şayet kahramanları sıradan erkek ve kadınlardan oluşan bir suç ise ulusal güvenlik teşkilatınca takip edilmesi gerekmezdi.

O gece arabamızı erkenden tepenin aşağısında çiftliğe çıkan yolun başına park etmiştik. Yanımda iki ajan daha vardı. Biri şoför mahallinde sessizce oturuyordu, diğeri de arkada benim yanımdaydı. Çin malı telsizlerimiz açıktı, merkezden yapılan anlaşılmasız konuşmaları duyuyorduk. Ayrıca gelişmeler hakkında bilgi veriyor, emir alınması gereken durumlarda talimatları alabiliyorduk. Ben gözümü yola dikmiş, dalgın dalgın boşluğa bakıyordum. Meslektaşım A.B. cep telefonuyla oynamakla meşguldü. Mesajlara göz gezdiriyor, orada gördüğü bir fıkraya onuncu kez gülüyordu. Fıkra, bir gün kocası eve gelmeyen ve nerede olduğuna dair hiçbir şey bilmeyen Iraklı bir kadın hakkındaydı. Kadın kocasının onu başka bir kadın için terk ettiğini düşünerek gün boyu ağlıyor, annesi de kızını yatıştırarak, “İyimser ol, kızım. Belki çarşıda veya işyerinde bir patlama olmuştur, o da ölmüştür” diyordu.

Birden çiftlikten bize doğru büyük bir süratle gelen arabanın göz alan ışıklarını fark ettik. Ben ve on birinci kahkahasını basan arkadaşım korkmuştuk. Hemen telsizle bağıarak durumu merkeze aktarıp ne yapacağımızı sordum. Süratle arabayı takip etmemiz yönünde kesin emir alınca tepeye doğru tırmanmaya başladık. Arabamızın farı yola düşünce çakıl taşları, kumlar ve gecenin karanlığında bocalayan iki cılız keçi göründü. Tam olarak ne olduğunu anlamadım ama kırmızı renkli

binek tipi diğer araba birden U dönüşü yaparak geldiği yöne doğru ilerlemeye başladı. Bizim üstü açık araba, şoförü, beni ve arkadaşım A.B.'yi tepenin yamacındaki sivri çakıl taşlarının üzerine savurarak takla attı. Ben şuurumu kaybetmişim.

Şoför bu ani kazada hayatını kaybetti. Parkinson hastalığına yakalanan arkadaşım A.B. ise kazada kaybettiği hafızasına bir daha kavuşamadı. Benim de kangren nedeniyle sağ bacağıml askerî hastanede kesildi. Sonradan ortaya çıkan raporlar çiftlikten gelen kırmızı binek tipi aracın, bizimle iletişime geçmeyen başka bir emniyet birimine ait olduğunu teyit etti. Onların görevi bizimkinden daha üstündü çünkü şoförleri daha üst rütbeliydi. Gizli bir şekilde onlara katılarak içeriden bir kumpası bozmaya çalışıyordu. Ancak farkında olmadan, başarıya çok yaklaşmışken onun görevini berbat etmiştik.

Evli değildim, evlenmeyi hiç düşünmemiştim. Oysa hayatımda evleri çocuklarla ve gevezelikle doldurabilecek onlarca kızla karşılaşmıştım. Ne erkek kardeşim vardı ne de kız kardeşim. Bir spor takımında masör olarak çalışan kocasıyla evime yakın bir yerde yaşayan tek halam S., protez bacağıml takılmadan önce sakatlığımın ilk zamanlarında yanıma gelirdi. Hareket etmeme yardım eder, yemeğimi yedirir, kıyafetlerimi yıkayıp ütülerdi. Ne zaman masanın üzerinde tozlu bir silah görse, telsizden gelen anlayamadığı sesleri duysa ya da üzerine berbat el yazımıyla rapor yazmaktan büyük keyif aldığıml sarı kâğıtları fark etse tüm bedeni titrerdi. Sonunda hareket etmeye ve kimsenin yardımını olmadan hayatımı sürdürmeye başladığımda halam S. bir şeyi olmamasına rağmen çok eğildiği için bel ağrılarının nüksettiğini öne sürerek gözden kayboldu. Beni etrafımdaki her şeyde çizilen büyük boşluk hakkında tefekküre dalmak üzere terk etti. Durmaksızın düşünüyordum ve bu devasa boşluk olmasa asla aklıma gelmeyecek fikirler zihnimde dolanıp duruyordu.

Bir roman yazacağım.

Bu fikir zihnimi çılginca meşgul ediyor, onu bir türlü aklımdan çıkaramıyordum. Ne yapsam ısrarla zihnimi kurcalamaya devam ediyor, bir türlü dizginleyemiyordum. Kuşkusuz bu romanı yazacaktım. Bir roman nasıl yazılır, öğrenmek için elimden gelen çabayı gösterecektim.

Nice şehrindeki Bengalli çiçekçiden ya da Ruanda'daki yoksul ayakkabı tamircisinden neyim eksikti benim? Hem günahlarım tövbe eden o hayat kadınınınki kadardı belki de. Ben de sağlam iki ayağımla geçirdiğim eski hayatım ve biri tahta olan ayağımla sürdürdüğüm yeni hayatım hakkında iki roman yazabilirdim. Kendimi üzmemek adına "günah" sözcüğünü kullanmayacağım, onun yerine "yaşanmışlıklar" diyeceğim. Evet, muhtelif, pek çok yaşanmışlık. Peki nasıl başlayacağım?

Sinirli bir şekilde başımı kaşıdım, derinlemesine düşündükten sonra cevabı buldum. Evet, şimdi nereden başlayacağımı biliyorum.

2

Başkentin en eski, gürültülü ve yoğun kahvehanesi olan Kasru'l-Cummayz'a doğru yaklaştım. Burası bizim her gün tuhaf bir keyifle yazdığımız raporlarda şüpheli diye tarif edilen şahısların bir nevi teşhir yeriydi. Aslında bu yüzler, parlak birtakım yazarlarla, erişilmesi zor görünen bu konuma ulaşmak için mücadele eden diğerlerine aitti: Pantolon ve fiyakalı gömlek giyen şairler, yırtık bir terliği dahi olmayan yalınayaklı öteki şairler, umutsuz gazeteciler ve siyasetçiler. Hepsi sigara içiyor, anlaşılmayan şeyler konuşuyor, aralarında tartışıyorlardı. İnsanlara içinde yaşadığımız, bildiğimiz, iyi yönleriyle ve kusurlarıyla sevdiğimizden başka bir vatan resmi çiziyorlardı. Kadınlar daima ya gürültünün etrafında dolanıyorlar ya da kahkahalarıyla onu körüklüyorlardı. Güvenlik raporlarımıza bunları engerek kahkahaları olarak geçirirdik.

Pürüzsüz tahtadan yapılan yerli üretim sağ bacağı hareket etmemi biraz güçleştiriyordu. Ancak bacağıma yerleştirildiği andan itibaren onun ağırlığına alışmışım. Şimdi nereye çeksem geliyordu. Biraz pratik yaptıktan sonra orta tempo yürüyüşle birkaç kilometre yürümeyi başarmışım. Yoksullukla ve insanlarla tıka basa dolu olan otobüslere ben de sıkışabiliyordum. Bir kere Nil Nehri'nde hiçbir sorun yaşamadan tam iki saat yüzmüş ve bunu büyük bir zafer olarak görmüştüm. Bu eski kahvehaneye ilk kez girdiğim zamanı hatırlıyorum. Meslek hayatımın başlangıcındaydım. Bir tezgâhın bileşenlerini havadaki esintiden, sineğin kanatlarından ve dudaklarda beliren

gülümsemelerden çıkaracak şekilde eğitilmiş delifişek genç bir delikanlıydım. O zamanlar yasaklı bir partiye mensup siyasetçi merhum A.S.'yi takiple görevlendirilmiştim. Adam tam bir laf ebesiydi, bir kuyunun dibinde bile gevezelik etmeye başlasa bir yağın insan etrafını sarıverirdi. Yoksulları ve ötekileştirilen insanları ağına düşürür, onları başkaldırma ve isyan diline alıştırarak yasaklı partisine kazandırırdı. Sonra birden sessizleşmişti. Caddelerde sessizce yürür, insanlarla sessizce selamlaşırđı. Her akşam Kasru'l-Cummayz'a gelir, uzak bir köşede sessizce oturur, sessiz sedasız ayrılırdı. Ulusal güvenlik teşkilatı onun bu suskunluğunu vatana karşı kahpe bir komplo olarak yorumlamış ve yılanın başı küçükken ezilmezse ileride çok vahim sonuçları olacağını belirtmişti. O gün onu derin sessizliğine gömülmüş bir halde buldum. Önündeki çay bardağına elini dahi sürmemiş, nargilesinin ateşiyse o dokunmadan sönmüştü.

Bu sessizliği izlemeye başladım, kahvehaneden ayrılıncaya dek saatlerce bu halde put gibi kaldım. Üç yıldan fazla bir süre onu izlemeye devam ettim. Her gün amirlerime onun sessizliği hakkında o dar hayallerimde uydurduğum karmaşık yorumlarla dolu raporlar sunuyordum. Sonunda adam kayıtlarımıza işe yarar tek bir harf bırakmadan kalp krizi geçirerek öldü. Buna rağmen görevi başarıyla tamamlamış sayılarak onurlandırıldım.

Vardığımda Kasru'l-Cummayz müşterilerle doluydu. Harfleri dökülen eski tabelası yerini süslemeleri, neon lambaları ve renkleriyle göz kamaştıran yenisine bırakmıştı. Eski kurucusu ölünce varisleri kahvehaneyi yeni müteşebbislerden birine satmıştı. Eski erkek garsonlardan Anter, Şefi' ve Hızlı Rambo'dan hiçbirini göremedim. Bunlar kahvehanenin şöhretine katkı sağlamışlar, geçmişte birçok müşteriyi oraya çekmişlerdi. Onların yerini koyu kahverengi kıyafetleriyle pırıl pırıl genç kızlar almıştı. Bunlar çöküşte olan Etiyopya'dan gelen sığınmacılardı. Saçları ve kirpikleri de kahverengiye boyanmıştı. Müşterileri

zorlanarak konuştukları bozuk Arapçalarıyla karşılıyorlardı. Narin, yumuşacık elleriyle çay, kahve, tütüsü ve yerel tatlı servisi yapıyorlar, oturan müşterilerin önündeki sönmüş nargile kömürünü yeniliyorlardı. Kızlardan biri baştan çıkaran bir edayla beni karşıladı. Yalnız olduğumu fark edince beni تنها, ücra köşelerden birine doğru götürmek istedi fakat ben romancı A.T.'yi arıyordum. Yıllardır bu kahvehanede birçok siyasetçiyi izlediğim için onun nadiren terk ettiğini bildiğim masasına oturmak istiyordum. Zihnimden çıkmayan roman yazma projesine ilk adımı nasıl atacağıma dair bir şeyler öğrenmeyi umuyordum.

Şanslıydım; birkaç yıldır adı medya organlarında sıkça anılan, yıldızı parlayan yazar o gün oradaydı. Birleştirilmiş iki masada, oldukça büyük bir kalabalığın ortasında oturuyordu. Etrafındakilerin çoğu şık giyimli, makyajlı kadınlardı ve konuşurken ona saygı gösteriyorlardı. Genç kızlardan biri *Eva Benim Yatağımda Öldü* adlı son romanının tek başına bir insanın eserini olamayacağını, mutlaka cinlerin de katkısının olması gerektiğini söyledi. Kuşkusuz genç kızın amacı büyük bir iltifatta bulunmaktı fakat ben bunu bir eleştiri olarak anladım. Ünlü A.T. başını yukarı doğru kaldırarak sandalyesine iyice yerleşti. Ben öyle olduğuna katılmasam da diğerlerini büyüleyen bir gülümseyişle ekledi:

“Bu doğru. Evet, cinler tarafından yazıldı.”

O an bir arkadaşımı ve işimi kaybettiğim, bacağımanın kesilmesine neden olan kazadan sonra malulen emekli edilişime çok sinirlendim. Eskiden olsa bu iş öyle gülümsemeyle, kafayı mağrurca yukarı doğru kaldırmayla bitmezdi. Yatakta ölen Eva'nın ölümünü araştırırdım. Kuşkusuz entrika ve tezgâhla dolu bir olaydı bu. Çarşaflarını, yastıklarını ve örtülerini altüst edip bu bunak herifi başka bir geleceğe sürükledim. Fakat çok geçmeden sakinleştim. Resmi bir görevde değildim. Daha doğrusu bir görev alacak herhangi bir güvenlik teşkilatına bağlı de-

ğildim. Sadece roman yazmanın bir yolunu arıyordum. Görünüşe bakılırsa romanlar böyle yazılıyordu ve insanoğlu yerine cinler tarafından yazıldığı söylenerek yüceltiliyordu. Unutmamak için romanın adını zihnimde birkaç kez tekrarladım. Bu romanı Hıristiyan R.M.'den veya başka kitapçılardan bulmaya karar verdim. Eva'nın onlardan birinin yatağında nasıl öldüğünü ve buna yol açan şeylerin ne olduğunu öğrenmeliydim. Belki bu benim yazmaya girişmeme vesile olurdu ya da bu romanı taklit ederek bana moral verecek bir şeyler yazmış olurdu. Sanki yazar olmanın eşiğindeydim. Boş bir masadan ahşap bir sandalye çekerek A.T.'nin daha yakından görüldüğü bir yere sıkıştım.

Biraz dikkatle bakınca kendine güvenerek gülümseyen ki-birli yüzünden, belki bir gün onun gibi şöret sahibi olursam insanlar etrafımı sardığında bana yararı olacak birçok tepkisini tespit ettim. Hiç kimse yazara yakın olmak için sandalyemi taşıırken çıkardığım patırtıya dikkat etmemişti. Hepsi büyük bir hayranlıkla yazara dikkat kesilmişti. Romanın yazımında cinlerin de payı olduğunu söyleyen genç kızın dudakları, yeniden bir fikrini paylaşacakmış gibi açık görünüyordu. Şu soruyu sordu:

“Fakat üstat, bu düşünce nasıl aklınıza geldi?”

A.T. sandalyesinde iyice geriye doğru yaslandı, sanki sorulan sorunun herkesin zihninde dolaşmasına yer açıyordu. Sonra yeniden doğruldu. Soruyu soran genç kız gözleriyle önce rahat haldeyken şimdi kaslarını geren yazarı takip ediyordu. Bu genç hanım bizim güvenlik raporlarımızda, arılarla dolu olduğunu bilse bile ayağıyla arı kovanını dürtebilecek kadar gözü kara diye sınıflandırdıklarımızdan biriydi. Eskiden olsa onu takip etmek, davranışları ve görünüşü hakkında laf kalabalığından ibaret onlarca güvenlik raporu yazmak ne kadar kolay olurdu. Giydiği soluk renkli mavi kot pantolon vücudunun akli baştan alan hatlarını ortaya çıkardığı için açık bir şekilde

toplum ahlakına aykırı görünüyor, ülke mahkemelerindeki yargıçların verdiği hapis ve kırbaçlama gibi sert cezaları şiddetle tahrik ediyordu. Artık görevde olmadığım için genç kızın kimliği hakkında pek fazla düşünmeyeceğim. Kendi şahsi görevimin peşinden koşacağım, yazarlığı öğrenme görevinin. Yazar yanıtladı:

“Olay örgüsünü oluşturan fikirler her zaman her yerde mevcuttur, dostlar! Aslında onlar nefes aldığımız akciğerlerimizde, yediklerimizi sindiren bağırsaklarımızda, yollarda, televizyon reklamlarında, sürahilerde, kedi miyavlamasında, her şeyde var. Ancak yazarlık dünyasında bu fikirlerin çoğu yetenekliler yerine yeteneksizlerin ellerine geçince zayi olup gidiyor. Elimde öyle uzun bir roman listesi var ki onları ben ya da kalem güçlü başka yazarlar ortaya koymuş olsa kuşkusuz daha farklı olurdu. Arapça, Çince, Japonca, hatta Komor Adalarından romanlar. Ancak *Eva Benim Yatağımda Öldü* onlar gibi sıradan bir roman değil. O yaşam ve ölümü aynı yatağa koyuyor, birlikte aynı örtünün altında uyuyorlar, ertesi sabaha birlikte uyanıyorlar. Bu romanı yaklaşık iki yıl önce Moskova seyahatimden döndükten sonra yazmıştım. Hâlâ onu yazdığım için gurur duyuyor, bir daha onun kadar güzel bir roman yazamayacağım diye korkuyorum.”

Anlaşılması oldukça güç bir konuşmaydı. Fikirler nasıl yenilen şeyleri hazmetmeye yarayan bağırsaklarda, görevi solunumu sağlamak olan akciğerlerde, sürahilerde ya da kedi miyavlamalarında olabilirdi, anlayamıyordum. Tek örtü altında yaşam ve ölüm, beraber yatıp birlikte uyanıyorlar? Yazmak, bir roman yazma fikri zihnimi meşgul etmeye başladığında düşündüğümünden daha zor olmalıydı. Belki de tedavisi olmayan müzmin hastalıklardan biriydi bu. Yazarlar birileri tarafından tedavi edilmeye ihtiyacı olan ya da kendilerinin ve düşüncelerinin gerçek dünyadan tecrit edildiği bir tımarhaneye konul-

ması gereken deliler olmalıydı. Yazarın etrafında toplananları süzmeye başladım, kullandığı girift ifadelerden kaynaklanan garipsemelerini arıyordum. Fakat bir şaşkınlık görünmüyordu, aksine hayranlıkları daha da artmıştı. Soruyu soran genç kızın yüzünde kalbinin derinliklerinden gelen bir gülümseme vardı şimdi. İlham veren kıvrımları dirileşerek sandalyesinden kalktı, kenarları soyulmuş deri el çantasından pembe kâğıtla sarılmış büyük bir müsvedde çıkardı.

“İlk romanım *Aşk Ânu* sizin sunuşunuza muhtaç üstat! Daha dün bitirdim, beğeneceğinize eminim.”

A.T. çok etkilenmiş gibi görünmüyordu. Kızın bileğinde parlak kalaydan bir bilezik, başparmağında taşlı bir yüzük olan elinden müsveddesini aldı. Karamsar bir bakış attıktan sonra teşekkür etmeden dizinin üzerine koydu. Toy yazarlardan düzenli olarak buna benzer birçok karalama aldığını tahmin ettim. Muhtemelen sunuş yazısı yazması için başkalarının kendisine koşması gururunu okşamak yerine onu rahatsız ediyordu. Ben de aklımdan çıkmayan romanımı yazıp benzer bir kılıfa sararak ona sunduğumda aynı kötümser ve gına gelmiş bakışı göreceğimi düşündüm. Ama benim romanım kesinlikle soluk renkli kot pantolon giyerek sorular soran genç hanımefendininki gibi aşk romanı olmayacaktı. Bir entelektüel olmasam da aşk, caddelerde dilenciler ve evsizlerce bile yaşanan bir rutin haline geldiği için bu tür hikâyelerin artık insanların ilgisini çekmediğine inanıyordum. Benim romanım farklı olacaktı. Ona dair bildiğim tek şey yakında onu yazmaya başlayacağımdı.

Etiyopyalı garson kızlardan biri oturumu böldü. Beni tahrik edici bir şekilde karşılayarak تنها ve ücra bir köşeye götürmeye çalışan kızdı bu. Müşterilerden birinin nargilesinin sönen kömürünü yenisiyle değiştirdi. Türlü gülücükler saçtıktan sonra gitti. Birden kendimi ağır bir soru soracakmış gibi boğazımı iyice temizlerken buldum. Oysa hiçbir zaman etrafı